

Rob van de Laar

‘De 11 zit er al vanaf het begin in’

Hoofd Externe Dienstverlening Rob van de Laar in het depot van het Stadsarchief met een dikke band uit het archief van de Godshuizen. (Foto: Olaf Smit)

In het ‘Stadsportret’, dat het Brabants Dagblad enige tijd geleden in de vorm van een magazine uitvergrootte, passeerde een galerij van ‘Gezichts-bepalers met visie’ de revue. Met onder andere Rob van de Laar, minister-president van Oeteldonk, maar op de eerste plaats Bosschenaar. Een trotse Bosschenaar. Hij wou dat er meer van waren. Van de Laar ontvangt dit jaar de ‘Albert Swaneprijs’ van de Vereniging Sociëteit Casino voor zijn grote bijdrage aan cultuur en historie van Den Bosch.

Ziet Rob van de Laar (52), hoofd Externe Dienstverlening van het Stadsarchief 's-Hertogenbosch, zichzelf ook zo gezichtsbepalend als door het Brabants Dagblad geportretteerd?

‘Je kunt hooguit zeggen dat je het gezicht van de stad mede mag bepalen. Iedereen die wat doet in deze stad, de een meer, de ander minder, draagt daaraan bij. Dat geldt ook voor mij. Je zit op een bepaalde positie, je bekleedt bepaalde functies, dat betekent dat je een zekere invloed hebt op de stad. Ik ben voorzitter van de *Oeteldonsche Club*. Ook van daaruit draag je bij aan het gezicht van Den Bosch. Maar om me dan een gezichtsbepaler te noemen? Anderen moeten maar uitmaken hoe gezichtsbepalend ik misschien wel ben.’

Maar zit het toch niet in de aard van het beestje? ‘Ik hou van passie. Als het om Den Bosch gaat ben ik zeer gedreven. Ik bemoei me graag met de stad. Ik laat horen wat ik ergens van vind. Noem het maar: betrokken zijn bij, bevlogenheid. Een gevaar van passie is, dat je over de schreef kan gaan. Dat je in je over-enthousiasme te ver kunt doordraven. Je moet je passie dan ook met de nodige zelfreflectie uitoefenen.’

Rob van de Laar is trots op zijn stad. ‘De gemiddelde Bosschenaar draagt dat te weinig uit’, stelt hij ietwat mistroostig vast. Erger nog vindt hij dat de Bosschenaar in het algemeen te veel en te gemakkelijk kritiek heeft op alles en nog wat. ‘Vaak afbrekende kritiek op wat anderen doen.’ Als voorzitter van de *Oeteldonsche Club* ervaart hij dat aan den lijve. Omdat de kritiek vaak ‘niet rechtstreeks wordt uitgesproken’ schroomt hij niet in dit verband zelfs het woord achterklap in de mond te nemen. Daarnaast wil hij graag ook vaststellen dat ‘er een grote groep mensen is, die zich ontzettend, met overgave en enthousiasme, voor de stad inzet. Dat maakt me weer heel gelukkig.’

Verkoop

Wie is die even gedreven als trotse Bosschenaar, en carnavalist pur sang?

Hij werd geboren in de Hinthamerstraat. ‘Ik heb als kind al de optocht voorbij zien komen.’ Bij het noemen van zijn geboortedatum, 3-11-1953, laat hij ook niet na op te merken: ‘De 11 zit er dus al vanaf

het begin in'. Vanaf dat hij tien, elf was stond hem al voor ogen dat hij iets met geschiedenis wilde. Hij heeft na z'n gymnasium ook serieus overwogen geschiedenis te gaan studeren, maar het werd de Rijksarchiefschool in Utrecht. Zijn stage bij het Stadsarchief van Den Bosch bleek de opstap naar een vaste baan. Met een specifieke opdracht: het inventariseren van het oude kerkmeestersarchief van de Sint-Jan van de jaren 1629-1810, de tijd dus dat 'de grote kerk' in handen was van de protestanten. 'Een zeer boeiend archief, van belang ook voor de restauratie van de Sint-Jan. De restauratiecommissie had behoefte aan oude gegevens.' Om de lijnen kort te houden werd Van de Laar toegevoegd lid van de restauratiecommissie van de Sint-Jan. Langs verschillende functies – beheerder historische atlas, bureauhoofd collecties (bibliotheek en historische atlas) – werd Rob van de Laar hoofd Externe Dienstverlening. Dat wil zeggen: 'Ik houd me bezig met wat ik noem de verkoop van onze producten'. Oftewel: 'Mensen geïnteresseerd maken in de geschiedenis van de stad, in de hoop dat ze aldus komen tot onderzoek'.

Trait-d'union

'Dat betekent, dat je niet moet gaan zitten wachten op mensen, die uit zichzelf naar de studiezaal

OETELDONKSE COURANT VAN 9 FEBRUARI 1986

OPENHARTIG GESPREK MET DIRECTEUR VAN DE LAAR

'U denkt toch zeker niet dat ik tijd heb om te lezen?'

Carnaval 1986. De positie van de Oeteldonkse bladen is moeilijker dan ooit. Spil en Globe verdwenen even snel als ze gekomen waren. D'n Opklapper is dit jaar waarschijnlijk voor het laatst verschenen. Alleen de Oeteldonkse Courant staat nog recht overeind. Wat is het geheim van de Oeteldonkse Courant die nu al drie jaar de toon aangeeft? Vanwege dit jubileum hadden wij een zeer openhartig gesprek met een man op de achtergrond, directeur-generaal, tevens vice-directeur-generaal ad interim, R. van de Laar.

DOOR ONZE DIRECTEUR

Een bediende laat me in de werkruimte. Vier wanden vol met boeken. Ook het bureau vol boeken. De glazen waarin de butler thee serveert, dragen het wapen van de Oeteldonkse Courant. "Gaast toch zitten!" hoor ik ineens achter me. De directeur-generaal klopt wat afgaars van zijn bedruimde jas, zet zijn hoofd even af en weer op, en neemt zelf achter zijn bureau plaats.

Directeur-generaal Rob van de Laar: "Het wordt toch niet te gersmakend, hoop ik?" (Foto Felix Janssens)

Fragment van een ludiek interview met 'directeur-generaal' Rob van de Laar in de Oeteldonkse Courant van 9 februari 1986. (Stadsarchief, bibliotheek)

Minister-president van de Oeteldonksche Club Rob van de Laar naast een van de pronkstukken van het Oeteldonks Gemintemuseum. (Foto: Olaf Smit)

Carnaval en archiefbeheer gaan goed samen, zo blijkt uit dit document. Oorkonde van het Oeteldonksch Aauw Archief aangeboden door de archivaris van de Oeteldonksche Club, Frans Vennix, aan de stadsarchivaris Joan van Albada bij de opening van het Stadsarchief aan de Bloemenkamp, 1984. (Stadsarchief, Historisch-Topografische Atlas)

komen, maar proberen die mensen te raken, die latent belangstelling hebben voor de historie van de stad.' Historische presentatie is daarbij een voor de hand liggend hulpmiddel. 'Door ons naar buiten toe te presenteren kun je bewerkstelligen dat mensen die latent geïnteresseerd zijn ook daadwerkelijk geïnteresseerd raken.' Daarbij beperkt Van de Laar zich niet tot wat je zou kunnen noemen officiële presentaties. Hij deinst er niet voor terug zijn product letterlijk op straat aan de man te brengen. Zoals door middel van een schilderij uit 1579 dat gewoon ergens op straat te zien was, spandoeken van o.a. de Hinthamerstraat anno 1900 – 'zodat de mensen konden vergelijken met nu' –, foto's uit 1944 in etalages van winkels die bij de bevrijding van Den Bosch werden verwoest. Waar mogelijk haakt Van de Laar ook in op de actualiteit. 'Eigen-tijdse geschiedenis is vaak een trait-d'union met het verleden.' Dit alles neemt niet weg dat het hoofd Externe Dienstverlening van het Bossche Stadsarchief zich bewust weet van het dilemma 'hoe maak je de geschiedenis populair zonder dat het populistisch wordt'.

Vanuit zijn functie is Rob van de Laar ook een als altijd enthousiast lid van de werkgroep, die tekst-

bordjes op historische gebouwen gaat plaatsen, 'zodat de achteloze voorbijganger kan zien wat er achter die mooie gevel zit'.

Aangeboren

Als 'echte Bosschenaar' is Rob van de Laar carnaval aangeboren. 'Vanzelfsprekend' van jongs af ook altijd geïnteresseerd in de geschiedenis van het carnaval in Den Bosch. 'Als negentienjarige jongen heb ik ooit gezegd dat ik de geschiedenis van Oeteldonk zou willen schrijven; nooit gedacht dat het ooit zou gebeuren.' Op zeker moment maakte hij kennis met Frans Vennix, archivaris van Oeteldonk. De archiefcommissie was op dat moment bezig met een boek ter gelegenheid van het 99-jarig bestaan van Oeteldonk in 1981. Hij zag dat er op het nog jonge Aauw Archief van Oeteldonk veel kennis ontbrak. Binnen de kortste keren was Van de Laar tot eindredacteur van de voorgenomen uitgave gebombardeerd.

Als het om kennis van het Oeteldonkse carnaval gaat, mag Rob van de Laar zich wel zo ongeveer kampioen noemen. Hij vergaarde alle kennis, die hij maar kon vinden. Spitte alle kranten vanaf 1771 door, pagina voor pagina. 'Daar ben ik wel twee jaar zeer intensief mee bezig geweest.'

'Zo ben ik er ingerold. In de loop der jaren ben ik ook steeds meer geïnteresseerd geraakt in de organisatie.' Hij vond het 'allemaal wel wat elitair'. Omdat hij de mening was toegedaan dat daar verandering in moest worden gebracht richtte hij met een paar medestanders de *Oeteldonkse Courant* op. 'Alleen al de overeenkomst van de initialen, oc, met de Oeteldonksche Club was een plaagstootje. Meer dan een beetje plagen beoogden we ook niet, maar het bestuur van de Oeteldonksche Club zag het als een serieuze aanval. Ze stond er dan ook zeer wantrouwend tegenover. Dat vond ik zo merkwaardig.'

Beleidsplan

Een en ander leidde er toe, dat Rob van de Laar gevraagd werd minister van Pers en Publiciteit te worden in de ministerraad van Oeteldonk. Hij deed het, zij het wel onder bepaalde voorwaarden. De belangrijkste was dat zijn opdracht zich moest beperken tot Den Bosch. Want: 'Carnaval is een plaatselijk feest, geen toeristische trekpleister'. Omdat hem bij de aanvaarding van zijn ambt verschillende dingen voor ogen stonden, begon hij maar met 'het maken van een beleidsplannetje'. Met een lach: 'Het eerste beleidsplan ooit in Oeteldonk. Verbreding van het draagvlak voor carnaval, daar ging het mij om.' Praktisch gezegd: 'Zoveel mogelijk mensen erbij betrekken'.

Toen Wim Gielens het voorzitterschap van de Oeteldonksche Club besloot neer te leggen zag hij, en met hem tal van anderen, in Rob van de Laar de aangewezen opvolger. Ook nu wilde deze 'niet zomaar aan de slag'. Daarom opnieuw 'een plannetje van aanpak'. Zijn opvatting over het bestuur van Oeteldonk: 'Wij organiseren geen carnaval. Carnaval is er. Wij geven er slechts sturing aan. Wij scheppen het kader (= het protocol), waarbinnen het spel gespeeld behoort te worden. Wij zijn de voedingsbodem, die gelegenheid geeft tot deelname aan carnaval, met name ook aan de optocht en aan de intocht van de prins.'

Ruggengraat

'Het protocolaire spel moest beter. De wijze waarop het eraan toeging, ging te veel lijken op een parodie op Oeteldonk zelf. In *Troonrede* en *Aanspraak* ging het meer en meer om dingen die binnen de Oeteldonksche Club of de Federatie van Carnavalsverenigingen speelden. Carnaval is echter een parodie op de maatschappij. Daar hoort Oeteldonk ook bij, maar het is niet Oeteldonk alleen. De rol, die het bestuur van de Oeteldonksche Club in het protocolaire spel speelde moest weg. Daarom is het niet meer de minister-president, maar de *burgervaojer* van Oeteldonk die de prins op zondagochtend welkom heet bij zijn aankomst op *Oeteldonk Centraal*. En zonder het historisch aspect uit het oog te verliezen, moest het protocolaire spel worden aangepast aan de huidige tijd.'

'Ik vond ook dat we op het gebied van de facilitering tekort schoten. Er was behoefte aan een nieuwe bouwhal voor de praalwagens. Er ontbrak een eigen vergaderruimte. Elke commissie had haar eigen café. De mensen van de verschillende commissies kenden elkaar niet. Dat is een gemis. Want als je elkaar kent krijg je beïnvloeding van elkaar, en dat is alleen maar goed.'

Van belang vond Rob van de Laar ook 'rechtstreeks contact met de carnavalsverenigingen'. En 'niet via een aparte organisatie, de Federatie van Carnavalsverenigingen'. De eenwording kwam onder Rob van de Laar tot stand. Zoals ook de nieuwe bouwhal er is gekomen. En hoe belangrijk dát is: 'De optocht is de ruggengraat van carnaval'.

Breekijzer

Zo'n nieuwe bouwhal was niet mogelijk zonder financiële medewerking van de gemeente. 'Als de mensen een feestje willen vieren, moeten ze dat zelf maar betalen', zo redeneerde men echter op het stadhuis. Rob van de Laar zag het dan ook als zijn opdracht het gemeentebestuur duidelijk te maken dat carnaval meer is dan een driedaags festijn.

'Het is een cultureel-historisch fenomeen, dat mondiaal zijn gelijke niet kent. Nergens kent men het protocolaire spel, zoals wij dat hier kennen.'

Het ijveren voor een nieuwe bouwhal was voor Rob van de Laar een extra drijfveer om te komen tot een 'gemintemuzejum' in Oeteldonk, idyllisch gehuisvest in het herbouwde poortgebouw van het middeleeuwse Zusters van Orthenklooster. Het omvat alle mogelijke carnavalsattributen, in het bijzonder ook 'alle waardevolle en belangrijke items uit de rijke historie van Oeteldonk'. Het museum accentueert de betekenis van het Oeteldonkse carnaval. Rob van de Laar maakt er geen geheim van dat dit zo waardevolle bezit ook dienst heeft gedaan als breekijzer in het gemeentelijk denken over carnaval, ook financieel (m.b.t. de bouwhal). Dat hij in zijn missie is geslaagd, bewijst het feit dat carnaval enige tijd geleden door de gemeente conform een nieuw gradatie-systeem is benoemd tot 'top-cultureel evenement'.

Op het rechte pad

Behalve als hoofd Externe Dienstverlening van het Stadsarchief en voorzitter van de Oeteldonksche Club was Rob van de Laar ook in verschillende commissies en besturen actief. Zeven jaar was hij voorzitter van de lokale omroep, maakte o.a. deel uit van de Commissie Monumentendag, en is nog altijd lid van de gemeentelijke Straatnamencommissie. Daarin speelt op zijn tijd ook de historie van de stad haar rol, zoals blijkt uit de 'Guardianenhof', waarmee een nieuwe verbinding in de oude binnenstad, van Snellestraat naar Postelstraat, in de onmiddellijke nabijheid van de Minderbroedersstraat, een passende naam kreeg. 'Best trots' is hij echter op de naam die hij bedacht voor de straat in het Paleiskwartier waardoor boeven naar het Paleis van Justitie worden gereden: 'Het rechte pad'...

Het Guardianenhof, door de straatnamencommissie genoemd naar de 'gardenen' (oversten) van het tot 1629 in deze buurt gevestigde Minderbroedersklooster. (Foto: Stadsarchief, Jac. Biemans)